

TIEDOTE 3.1.2023

Järjestöt toteuttavat monipuolisesti erilaista hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa Pohjois-Savossa.

Järjestöt tekevät hyvin moninaista ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia ja terveyttä edistävää (HYTE) työtä Pohjois-Savon alueella. Tiedot käyvät ilmi Pohjois-Savossa syksyllä 2022 toteutusta kyselystä, johon toimintaansa kuvasi 170 alueella toimivaa järjestöä. Kyselyllä kartoitettiin järjestöjen toteuttamaa HYTE-työtä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan kohderyhmiä, yhteistyötä sekä voimavaroja. Kysely myös herätteli järjestöjä pohtimaan omaa rooliaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoiminnassa tarkemmin, kuten sitä, millaista hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää toimintaa he alueen asukkaille tuottavat ja millaista tietoa he keräävät toiminnan toteutumisesta sekä vaikutuksista.

Kyselyn tulosten mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueista useimmiten järjestöjen toimintaan kuului osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen, mielekäs tekeminen sekä liikkuminen. Toimintamuodoista yleisimpiä olivat tapahtumat, virkistystoiminta, ryhmät ja kerhot sekä liikuntatoiminta. Suurimman osan vastanneiden järjestöjen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö oli ennaltaehkäisevää, terveyttä edistävää tai ylläpitävää toimintaa.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma tunnetaan vielä melko heikosti

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää toteutetaan järjestöissä monitoimijaisesti ja moniammatillisesti, mutta vain yhteistyöllä ja suuntaamalla toimintaa samaan suuntaan, saadaan alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilanne kohenemaan, toteaa **Säde Rytkönen**, Pohjois-Savon hyvinvointialueen HYTE-tiimistä. Hyvinvointikertomus eli hyvinvointianalyysi ja hyvinvointisuunnitelma ohjaavat kuntien ja alueen HYTE-työtä. Hyvinvointikertomuksessa todetaan onnistumiset, mutta myös hyvinvointivajeet, joihin tulee paneutua ja suunnitelmaan on kartoitettu vaikuttavat ratkaisut eteenpäin vietäväksi.

Kyselyn tulosten mukaan järjestöistä reilu puolet tunsi kuntansa ja noin joka neljäs Pohjois-Savon alueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyvin tai jonkin verran. Vastaajista 40 % ei tuntenut lainkaan kuntansa ja 75% alueensa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Ne, jotka tunsivat kunnan tai alueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, olivat useimmiten saaneet tiedon tästä siihen omatoimisesti tutustumalla. Kyselyn tulosten mukaan, yhteistyötä ja tiedottamista tarvitaan vielä edelleen tehostaa yhteisen HYTE-suunnan vahvistamiseksi, toteaa Kuopion kaupungin hyvinvointikoordinaattori **Tanja Tilles-Tirkkonen**.

Järjestöistä löytyy tietoa, jota olisi hyvä koota osaksi kunnan ja hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä

Reilu kymmenesosa vastanneista järjestöistä toi esille, että heillä kerätään tietoa, muun muassa toimintaan osallistuvien määristä ja toiminnan vaikutuksista, joita voitaisiin hyödyntää kunnan tai alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnassa. Kolmasosan myös raportoitiin, että heidän toiminnasta voisi mahdollisesti tulevaisuudessa kerätä tietoa, jotka voisivat olla hyödyllisiä myös muille toimijoille alueen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan

Järjestöt olivat hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmissä mukana erityisesti järjestöfoorumeissa tai –tapaamisissa (35 %), vanhusneuvostoissa (16%), vammaisneuvostossa (14%) ja kylä- ja yhdistysparlamenteissa (6%). Lähes puolet vastanneista järjestöistä ei kuulu kunnan tai Pohjois-Savon alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmiin. Hieman yli puolet järjestötoimijoista tiesi kuntansa järjestöyhteyshenkilön.

Suurin osa järjestöistä teki yhteistyötä erityisesti muiden järjestötoimijoiden ja kunnan kanssa. Lähes puolet teki yhteistyötä seurakuntien kanssa. Muiden järjestöjen kanssa yhteistyö on erityisesti tapahtumien järjestämistä, vapaaehtois- ja vertaistoimintaa, koulutuksia ja yhteistä tiedottamista ja markkinointia.

Suurimmalla osalla järjestöistä ei ole yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Reilulla kolmasosalla on yhteistyötä satunnaisesti. Useimmiten yhteistyö julkisen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kanssa oli sisällöltään neuvontaa ja ohjausta julkisiin palveluihin tai yhdistyksen tai järjestön toimintaan sekä asiantuntija- tai koulutuspyyntöjä. Eniten järjestöt toivoivat tukea yhteistyön kehittämiseen kunnan kanssa, yleisesti järjestötoiminnan kehittämiseen sekä toiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekemisessä.

Kysely toteutettiin Pohjois-Savon kuntien, järjestötoimijoiden, POSOTE20-hankkeen ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen HYTE-tiimin kanssa. Kyselyn tuloksia hyödynnetään Pohjois-Savon hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen hyvinvoinnin edistämistyössä sekä POSOTE20 -hankkeessa.

Lisätietoja: <https://www.psshp.fi/web/hyte/suunta> -> järjestökysely

Säde Rytönen, sade.rytkonen@pshyvinvointialue.fi, p. 044 717 6370

Anne Aholainen, anne.aholainen1@pshyvinvointialue.fi, p. 044 714 2676

Tanja Tilles-Tirkkonen, tanja.tilles-tirkkonen@kuopio.fi, p. 044 718 2506